

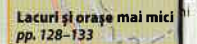
Cum folosești hărțile

Acest ghid TOP 10 al orașului Milano și al lacurilor împarte orașul în trei zone. Dincolo de Milano, ghidul împarte regiunea în trei zone: lacurile Maggiore, Como și Garda, plus lacuri și orașe mai mici.

- » Fiecare hartă din interior are buline numerotate care marchează principalele atracții
- » Fiecare itinerar are propria hartă ușor de urmărit

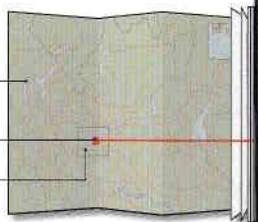
Coduri de culoare ale zonelor

Milano

Hărți de pe copertele interioare

- Harta interioară față prezintă o zonă mărită a lacurilor.
- Harta mărită pe coperta spate
- Harta extinsă a zonei pe clapeta spate

TOP 10 MILANO ȘI LACURILE

REID BRAMBLETT

Penguin
Random
House

We know
books

Top 10 Milano Atracții

Bun venit la Milano și lacuri	5
Explorând Milano și lacurile	6
Atracții din Milano și zona lacurilor	10
Cina cea de Taină a lui Leonardo	12
Domul din Milano	14
Pinacoteca di Brera	16
Castello Sforzesco	20
Pinacoteca Ambrosiana	24
Sant'Ambrogio	26
Navigli	28
Isole Borromee, lacul Maggiore	30
Bergamo	32
Mantova	34

Top 10 Generalități

Momente istorice	38
Biserici	40
Clădiri importante din Milano	42
Muzee	44
Vile și grădini	46
Orășele și sate	48
Experiențe lombarde	50
Cărți și filme cu acțiune în Lombardia	52
Artiști la lucru în Lombardia	54
Sporturi și activități	56
Pe cărări nebătute	58
Atracții pentru copii	60
Locuri de distracție în Milano	62
Delicii culinare din Lombardia	64
Restaurante	66
Cafenele și vinoteci	68
Zone de cumpărături	70
Ce să cumperi	72
Milano pe gratis	74
Festivaluri și evenimente	76

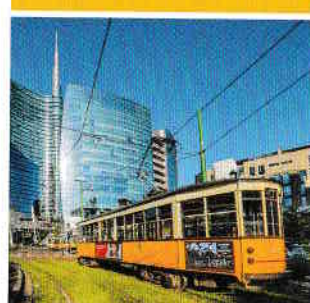
Milano și lacurile zonă cu zonă

Centrul istoric din Milano	80
Nordul orașului Milano	90
Sudul orașului Milano	98
Lacul Maggiore	106
Lacul Como	112
Lacul Garda	120
Lacuri și orașe mai mici	128

Listele de tip Top 10 cu obiective turistice din acest ghid nu implică o ierarhie a calității sau popularității lor. Editorul le consideră interesante în egală măsură.

Copertă I și cotor Varenna, lacul Como
Copertă IV Domul din Milano
Pagină de titlu Galleria Vittorio Emanuele II
în centrul orașului Milano, Italia

CUPRINS

Info practic

Spre Milano și lacuri și în împrejurimi	136
Informații utile	138
Cazare	144
Indice	150
Mulțumiri	157
Cuvinte utile	159

Informațiile din acest ghid turistic sunt verificate anual.

S-au depus toate eforturile ca informațiile să fie la zi în momentul publicării. Totuși, detalii cum ar fi numere de telefon, program de funcționare, prețuri, expoziții din galerii și informații de călătorie pot suferi modificări. Editorii nu își pot asuma responsabilități ce decurg din utilizarea acestui ghid, sau a oricărui material de pe o terță adresă de website și nu garantează că site-urile de internet sunt surse de încredere pentru informații turistice. Aprecieri în mod deosebit opinile și sugestiile cititorilor noștri. Pentru orientarea mai bună a cititorului, denumirile obiectivelor turistice și toponimele au fost păstrate, de regulă, în italiană, cu excepția celor care s-au înțeles altfel în limba română.

Bun venit la Milano și lacuri

Dinamic și plin de culoare, Milano este capitala nordului Italiei și lider mondial în domeniul modei și designului. Și totuși, dincolo de frenezia publică a orașului există alt Milano, cu o bogată moștenire culturală, iar dincolo de granițele sale se află zona liniștită și mirifică a lacurilor. Nu îți rămâne decât să pornești la drum.

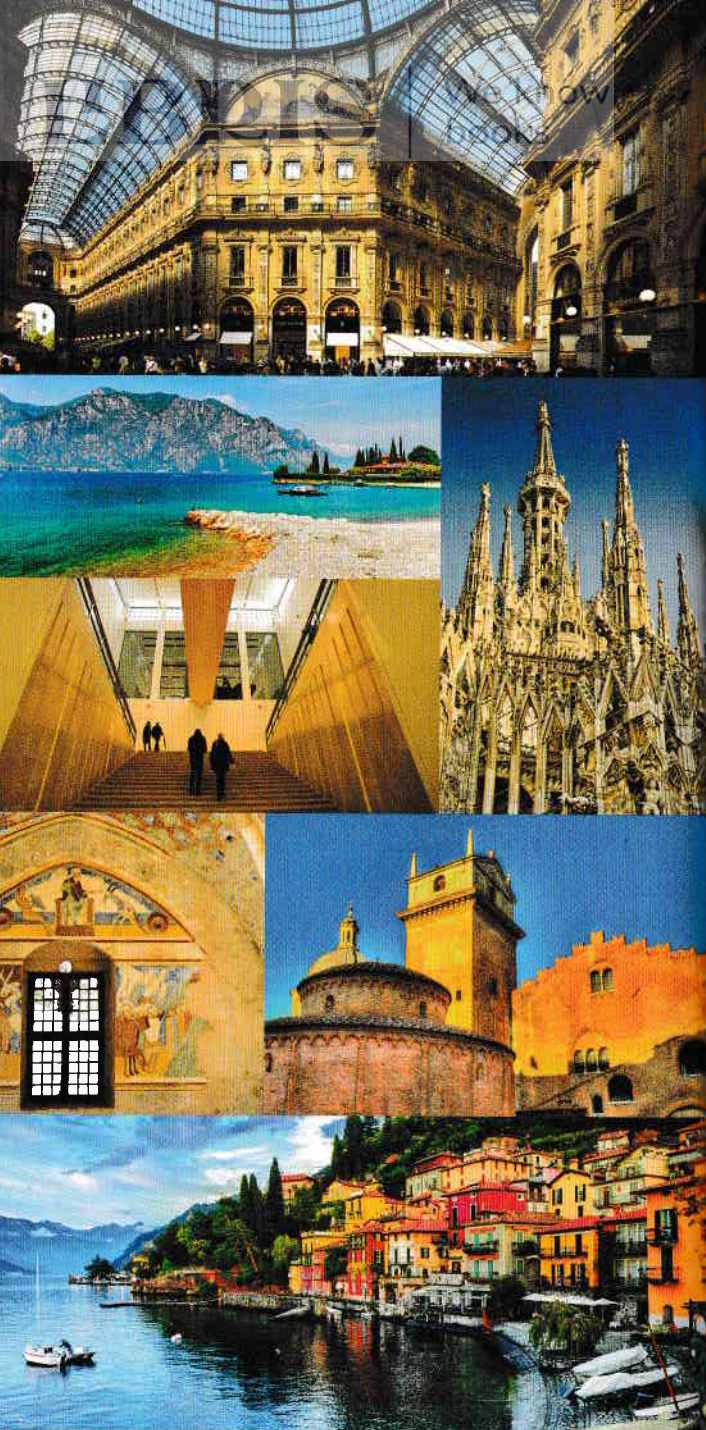
Muzee de rang mondial și arhitectură uluitoare; restaurante de top și trattorii tradiționale; buticuri șic și piețe însuflețite; operă și cluburi de noapte – Milano are de toate. Fie că admiri *Cina cea de Taină* a lui Leonardo, fie că privești orașul de pe acoperișul **domului**, Milano este de o frumusețe paradizică. Așa cum îi stă bine unui oraș al modei, nici un mall nu poate concura cu măreața **Galleria Vittorio Emanuele II**, iar, pentru pasionații de cultură, **Pinacoteca di Brera**, **Pinacoteca Ambrosiana** și muzeele din **Castello Sforzesco** oferă un tur ghidat fără seamăn prin istoria artei occidentale.

Lacurile italiene sunt aproape și formează un contrast idilic cu agitatul Milano. **Lacul Como** și **lacul Maggiore**, cu vilele lor maiestuoase și grădinile elaborate, sunt cele mai aproape, în timp ce **lacul Iseo**, mai retras, și minunatul **lac Garda** sunt și ele ușor accesibile. Comorile istorice și culturale din **Bergamo** și **Mantova** sunt suficient de aproape ca să merite o excursie de o zi.

Ghidul Top 10 cuprinde tot ce orașul și împrejurimile pot oferi mai bun, de la avangardista **Porta Nova** la artistica **Brera**, de la apeductele urbane din cartierul **Navigli** până la **Isole Borromee**. Ghidul îți oferă sfaturi utile – de la căutarea obiectivelor gratis până la cum să eviți aglomerația –, precum și nouă itinerare ușor de urmat care te vor ajuta să vizitezi un grup de obiective într-o perioadă scurtă de timp. La acestea se adaugă fotografiile sugestive și hărți detaliate, într-un ghid în format de buzunar.

Bucură-te de carte și bucură-te de Milano!

De sus: Galleria Vittorio Emanuele II din Milano, turele domului din Milano, Palazzo Te din Mantova, Varenna, frescele din Rocca di Angera, Muzeul de Design Triennale, lacul Garda

Explorând Milano și lacurile

Cartierele din Milano sunt numeroase și variate, fiecare cu propriul caracter bine definit, iar vizitarea acestora poate fi o experiență caleidoscopică. Totuși, principalele monumente ale orașului, galeriile și zonele de cumpărături sunt relativ aproape, în perimetrul centrului istoric, compact și pietonal.

Domul din Milano oferă priveliști magnifice din turlile în stil gotic.

Două zile în Milano

Ziua 1 DIMINEAȚĂ

Începe ziua la Piazza del Duomo ca să admiri **domul gotic** (pp. 14–15) și urcă pe acoperiș pentru o priveliște a Alpilor. Apoi mai sunt doi pași până la **Quadrilatero d'Oro** (p. 71) ca să admiri vitrinele templelor modei și pentru o cafea la celebra **Cova** (p. 88).

DUPĂ-AMIAZĂ

Traversează Piazza del Duomo ca să atunci o privire prin **Galleria Vittorio Emanuele II** (p. 75) și calcă pe „taurul norocos”. Petrece restul

Galleria Vittorio Emanuele II este centrul comercial unic și spectaculos al orașului.

zilei în **Pinacoteca di Brera** (pp. 16–19) înainte să iei cina la **Latteria** (p. 97).

Ziua 2

DIMINEAȚĂ

Castello Sforzesco (pp. 20–21) este prima ta destinație, urmată de o plimbare prin **Parco Sempione** (p. 92). De aici mergi pe elegantul **Corso Como** spre moderna **Piazza Gae Aulenti** (p. 94) și vizitează cartierul boem **Isola** din apropiere. la prânzul la **Ratanà** (p. 97).

DUPĂ-AMIAZĂ

Îndreaptă-te spre **Navigli** (pp. 28–29) pentru o plimbare cu barca și o incursiune de seară în barurile de pe chei, în căutare de **happy hour**, apoi ia cina la **El Brellin** (p. 103).

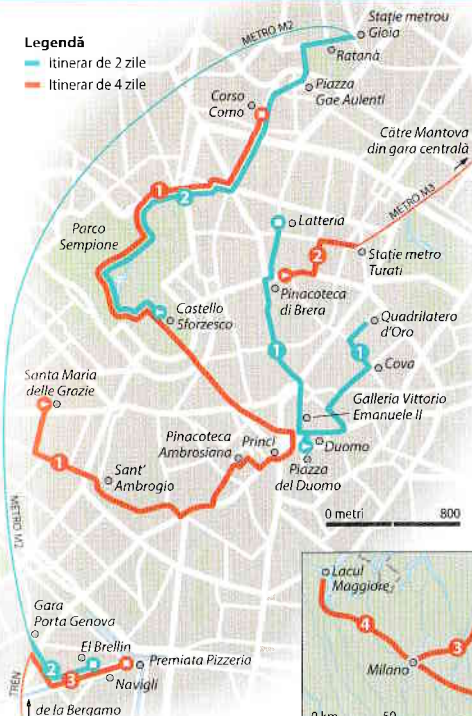
Patru zile în Milano și împrejurimi

Ziua 1

Mergi la **Santa Maria delle Grazie** (p. 92) ca să faci rezervare din timp pentru a vedea **Cina cea de Taină** a lui Leonardo (pp. 12–13), apoi spre bazilica **Sant'Ambrogio** (pp. 26–27) și **Pinacoteca Ambrosiana** (pp. 24–25). După un prânz rapid la **Princi** (p. 88), mergi spre **Piazza del Duomo** ca să vizitezi uimitorul **dom** (pp. 14–15) și să te plimbi printre fleșele

Legendă

- Itinerar de 2 zile
- Itinerar de 4 zile

Lacul Maggiore este ușor accesibil din Milano și oferă numeroase priveliști încântătoare.

de pe acoperiș. Din Brera, fă o plimbare spre **Castello Sforzesco** (pp. 20–21) și **Parco Sempione** din apropiere (p. 92) și petrece seara în barurile și restaurantele de lângă **Corso Como**.

Ziua 2

Mergi la prima oră la **Pinacoteca di Brera** (pp. 16–19), ca să admiri mai multe comori artistice înainte să pleci spre **Mantova** (pp. 34–35). Explorează bisericile și piețele centrului istoric, apoi închiriază o bicicletă sau fă un tur cu barca pe lacurile din oraș.

Ziua 3

Ia-o spre **Bergamo** (pp. 32–33). Explorează orașul și ia funicularul până la **Castello di San Vigilio**, în ruine (p. 32). Întoarce-te la Milano să vezi apusul pe canalele **Navigli** (pp. 28–29) și ia cina la **Premiata Pizzeria** (p. 103).

Ziua 4

Pornește spre **lacul Maggiore** (pp. 106–111), luând feribotul din **Stresa** (p. 109) până la **Isole Borromeo** (pp. 30–31). Oprește-te la **Isola Bella** pentru grădinile sale extravagante și **palatul Borromeo** (p. 47), apoi traversează spre **Isola Madre** pentru mai multe grădini exotice și oprește-te pe **Isola dei Pescatori**. Întoarce-te la **Stresa** pentru cină la **Osteria degli Amici** (p. 111).

Bergamo împletește cultura cu farmecul.

IBDIS | We know books

Top 10 Atracții din Milano și zona lacurilor

Milano văzut de pe acoperișul
magnificului dom (Duomo di Milano)

Atracții din Milano și zona lacurilor	10	Sant'Ambrogio	26
Cina cea de Taină a lui Leonardo	12	Navigli	28
Domul din Milano	14	Isole Borromee, lacul Maggiore	30
Pinacoteca di Brera	16	Bergamo	32
Castello Sforzesco	20	Mantova	34
Pinacoteca Ambrosiana	24		

TOP 10 Atracții din Milano și zona lacurilor

Milano este centrul economic al Italiei, completat de un impresionant patrimoniu cultural ce include galerii de artă și biserici străvechi. Și totuși, la doar 40 de minute de mers cu trenul se află lacuri azurii, presărate cu sate pescărești, vile și stațiuni retrase.

1 Cina cea de Taină a lui Leonardo

Una dintre cele mai impresionante opere create de cel mai reprezentativ artist al Renașterii. Din păcate, se află într-o stare avansată de degradare (pp. 12-13).

Domul din Milano

A fost nevoie de peste 400 de ani pentru construirea celei mai mari catedrale gotice din lume, cu pinacuri, contraforți suspendați și statui, dar și cu o panoramă fantastică (pp. 14-15).

3 Pinacoteca di Brera

Cea mai mare galerie din nordul Italiei conține capodopere de Mantegna, Giovanni Bellini, Piero della Francesca, Rafael și Caravaggio (pp. 16-19).

4 Castello Sforzesco

Castel întins, construit în secolul XV, găzduiește numeroase colecții, printre care și ultima lucrare a lui Michelangelo, *Pietà Rondanini* (pp. 20-21).

5 Pinacoteca Ambrosiana

Acest centru de studii culturale fondat în secolul XVII găzduiește lucrări de Leonardo, Botticelli, Rafael și Caravaggio (pp. 24-25).

6 Sant'Ambrogio

Una dintre cele mai vechi biserici din Milano, fondată în 379 de sfântul patron al orașului, Ambrozie, are mozaicuri și sculpturi din secolul IV (pp. 26-27).

7 Navigli

Cartierul cu canale din Milano oferă scene nocturne de neuitat. Excursiile cu barca și traseele de ciclism sunt o evadare din agitația orașului (pp. 28-29).

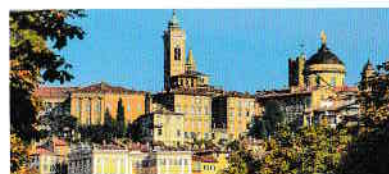
Isole Borromee, lacul Maggiore

Trei insule acoperite de verdeață, una ocupată de un sat pescăresc, celelalte două dominate de vile somptuoase și grădini îngrijite (pp. 30-31).

9 Bergamo

Echilibrul perfect dintre farmecul unui oraș și cultură sofisticată, străzi medievale și buticuri cochete (pp. 32-33).

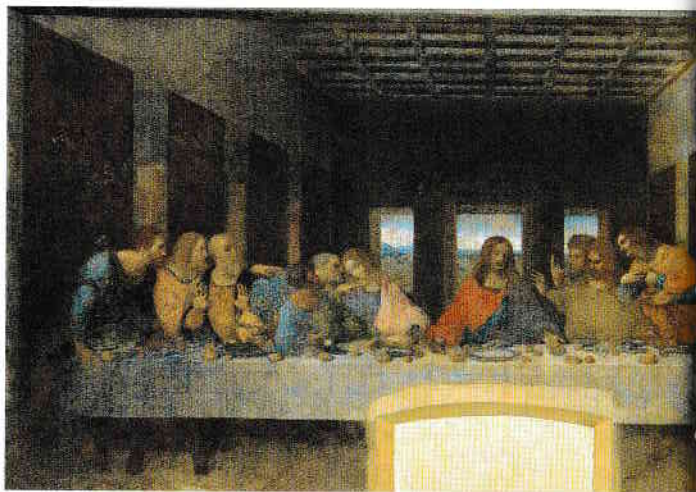
10 Mantova

Străvechea capitală a ducilor Gonzaga – înconjurată pe trei laturi de lacuri – are palate renaștentiste decorate de artiști ca Mantegna și Romano (pp. 34-35).

LIBRIS We know books

10 ★ **Cina cea de Taină**

Cina cea de Taină, creată între 1495–1497, este un reper al picturii renaștentiste. Chiar din ziua în care a fost terminată, ucenici în ale picturii au călătorit la Milano să admire această frescă impresionantă ce ocupă un zid al refectoriului dintr-o mănăstire dominicană anexată bisericii Santa Maria delle Grazie. Când scriitorul Aldous Huxley a numit-o „cea mai tristă operă de artă din lume”, nu se referea la impactul scenei, ci la starea de degradare a lucrării.

Cina cea de Taină

1 Lumină
Observă efectul genial al interacțiunii dintre cele trei surse de lumină – lumina propriu-zisă din refectoriu, de la ferestrele pictate în fundal și de la ferestrele de pe peretele stâng al refectoriului.

2 Blazoane
Lunetele de deasupra frescei au fost pictate tot de Leonardo. Se pare că artistul a fost la fel de atent la pictarea frunzelor ce înconjoară blazonul familiei Sforza pe cât a fost la compoziția detaliată de dedesubt.

3 Exemple ale trecerii anilor
Crucificarea lui Montorfano a fost pictată în *buon fresco*, dar figurile abia vizibile ce îngrunează pe laturi au fost adăugate mai târziu pe ipsos uscat – tehnică folosită și de Leonardo.

5 Iuda
Anterior, Iuda fusese pictat într-o parte diferită a mesei, izolat de ceilalți. Abordarea lui Leonardo este mai subtilă, plasându-l pe trădător chiar în mijlocul celorlalți apostoli, între Andrei și Petru (*stânga*).

6 Grupare
Leonardo a studiat efectele undelor sonore și ale valurilor. Grupurile de personaje reflectă conceptul triumfiar al Trinității (cu Iisus în centru), precum și efectul unei unde de șoc metafizic emanând dinspre Iisus și reflectat înapoi din pereți când Mântuitorul dezvăluie prezența unui trădător.

7 Reflexii
Culoarea tunicilor apostolilor se reflectă în pahare și în farfuriile de cositor de pe masă, sporind iluzia realității.

4 Crucificarea de pe zidul opus
Se petrece atât de mult timp privind *Cina cea de Taină* încât nici nu se observă fresca din 1495 de Donato Montorfano de pe zidul opus (*jos*), bogată în detalii și cromatică.

8 Masă
Pe masă sunt probabil aceeași față de masă și aceleași tacâmuri pe care le foloseau călugării, sporind iluzia că luau masa cu Iisus și cu apostolii.

EVANESCENTĂ

În loc să picteze în *buon fresco* (pigment peste ipsos ud, încât culorile să adere), Leonardo a folosit vopsea de ulei pe ipsos semiuscat. Imaginea a început să se degradeze înainte ca el să termine lucrarea. Apoi trupele lui Napoleon au folosit fresca pentru tras la țintă, iar bombe de din al Doilea Război Mondial au smuls acoperișul. Restauratorii au îndepărtat straturi de suprapictură și au completat părțile lipsă.

9 Aureola lui Iisus
Gustul medieval pentru aureole este satisfăcut fără a sacrifica realismul renaștentist: Hristos stă în fața unei ferestre (*sus*) care îi conferă aureola necesară fără a da impresia că are o farfurie deasupra capului.

10 Perspectivă
Pereții încăperii din frescă par o continuare a pereților încăperii în care se află pictura. Liniile se concentrează pe Hristos, în centru, purtându-ți privirea spre ochii Mântuitorului, ceea ce sporește dramatismul.

BINE DE ȘTIUT

HARTĂ J3 ■ Info: Piazza S. Maria delle Grazie 2/
Corso Magenta, Milano
■ 02-9280-0360 ■
www.vivaticket.it (bilete)

Deschis 8.15–18.45 Ma–D

Taxă de intrare 10 €,

plus 2 € taxă de rezervare;
gratis sub 18 ani,
peste 65 – doar UE

■ Rezervă din timp,
mai ales în perioada
vacanțelor.

■ Tururi ghidate în
engleză la 9.30 și 15.30.

■ Ghidul audio explică
de ce această frescă
degradată este atât
de importantă.

■ Pe Via Magenta la via
Carducci 13, Bar Magenta
este un melanj plăcut
de cafea Art Déco
și pub Guinness (p. 68).

TOP 10 ★ Domul din Milano

A fost nevoie de aproape 430 de ani pentru finalizarea catedralei din Milano, din 1386 până în 1813, dar s-a respectat cu tenacitate stilul gotic. Este a cincea cea mai mare biserică din lume – peste 3 500 de statui exterioare și susținută în interior de 52 de coloane masive.

Fațada 1

Fațada neogotică, cu ușile și basoreliefurile sale de bronz (**dreapta**), a fost construită abia în 1805–1813. Impresionanta ușă centrală din bronz este opera sculptorului milanez Ludovico Pogliaghi.

3 Vitralii

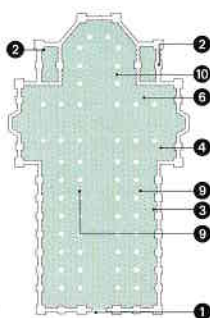
Zeci de vitralii (**stânga**) creează oaze de lumină în interiorul întunecat. Cel mai vechi, în partea dreaptă a domului, datează din 1470; cel mai nou din 1988.

2 Urcare pe acoperiș

Urcă pe scări sau ia liftul până pe acoperiș pentru a admira coroana gotică a catedralei, alcătuită din turle, gurguie și statui – și pentru priveliște (p. 51).

Domul din Milano

BINE DE ȘTIUT

HARTĂ M4 ■ Piazza del Duomo, Milano ■ 02-7202-2656 ■ www.duomo.milano.it

Catedrală: deschis 8–19 zilnic (ultima intrare 18)

Acoperiș: deschis 9–19 (22 mai – mijl sept) zilnic;

(ultima intrare 1 oră înainte), 13 € cu liftul, 9 € pe scări (se aplică reduceri)

Museo del Duomo: deschis 10–18 Ma–D (ultima intrare 17) 3 € (se aplică reduceri)

■ **Intrarea interzisă** cu ugerii descoperiți,

în fustă scurtă sau pantaloni scurți; ia cu tine una sau două eșarfe ușoare.

■ **În zilele senine, de pe acoperiș se pot vedea Alpii.**

■ **Există mai multe cafenele, dar nimic nu se compară cu un campari la faimoasa Zucca (pp. 68 și 88).**

4 Monumentul funerar al lui Gian Giacomo Medici

Leone Leoni a creat între 1560–1563 acest mormânt pentru un general mercenar, inclusiv statuia lui în mărime naturală, în bronz.

8 Museo del Duomo

Muzeul conține vitralii și tapiserii scoase din dom pentru a fi conservate, precum și o capodoperă a lui Tintoretto, *Pruncul Hristos în mijlocul învățătorilor*, și machete din lemn ale domului.

10 Ambulatoriul și cripta

Ambulatoriul este în acest moment deschis doar credincioșilor, dar poți să admiri un exemplu minunat de ușă lombardă de sacristie din secolul XIV. Scările din apropiere coboară spre criptă, unde se odihnește Sf. Carol Borromeo într-un coșciug de cristal, și spre tezaur, cu relicvării și obiecte liturgice.

5 Battistero Paleocristiano

O scară de lângă intrare duce la săpăturile ce au scos la iveală urmele unor băi romane din secolul I î.Hr., un baptisteriu din 287 d.Hr. și vestigiile unei bazeilice din secolul IV.

9 Nave

Interiorul elegant (**sus**) cuprinde o aglomerare de 52 de coloane înconjurare de statui ale sfinților, aflați în nișe. „Motivele decorative” gotice de pe cupola celor patru nave exterioare sunt picturi *trompe l'oeil* de secol XVI.

6 Martiriul Sf. Bartolomeu

Sculptura macabră a lui Marco d'Agate din 1562 îl înfățișează pe nefericitul sfânt cu mușchii și venele expuse și cu pielea jupuită aruncată peste umăr.

7 La Madonnina

Înălțată chiar în vârful turlei centrale a domului, la 108 m de sol, „Mica Madonă” domină cea mai frumoasă priveliște a orașului încă din 1774. Până în 1995 a fost cel mai înalt punct din Milano.

LA FABBRICA DEL DUOMO

Nu există o dovadă mai grăitoare a tenacității milaneze decât domul, o capodoperă a stilului gotic, deși construcția lui a durat 427 de ani. Generațiile succesive de constructori au reușit cumva să nu își plece urechea la cântecul de sirenă al noilor stiluri, de la Renastere la baroc, apoi neoclasicism. Iată de ce expresia *la fabbrica del Duomo* – „construirea domului” în dialect milanez – se folosește și astăzi făcând referire la o acțiune ce pare să nu se termine niciodată.